

OPINIA

I. Ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 40, poz. 230) rozciąga zakres stosowania nowelizowanej ustawy (tj. ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne) na publiczne szkoły wyższe oraz wprowadza daleko idące zmiany odnośnie formy załatwiania spraw i sposobu doręczania pism w postępowaniu administracyjnym.

W myśl znowelizowanych przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 2 ustawy nowelizującej z 12 lutego 2010 r.) organy prowadzące postępowanie będą mogły, a na żądanie strony lub innego uczestnika postępowania będą także miały obowiązek, załatwiać sprawy w drodze elektronicznej.

Sygnalizowane zmiany w obrębie procedury administracyjnej sięgają znacznie głębiej niż zostało to przedstawione w załączonym materiale. Nie tylko decyzje administracyjne, ale również postanowienia, zaświadczenia i wszelkiego rodzaju pisma procesowe pochodzące od organu prowadzącego postępowanie będą mogły być sporządzane i doręczane przez organ w formie elektronicznej. To samo będzie się stosować do pism (podań, środków odwoławczych itd.) wnoszonych przez strony i innych uczestników postępowania.

Inicjatywa odnośnie załatwienia sprawy przez organ administracyjny w formie elektronicznej będzie mogła pochodzić zarówno od organu, jak też strony lub innego uczestnika postępowania. W przeciwieństwie jednak do obecnego stanu prawnego, to nie organ tylko strona (inny uczestnik postępowania) będzie miała w tej sprawie głos decydujący. Żeby móc z własnej inicjatywy wydać i skutecznie doręczyć stronie (uczestnikowi) w formie elektronicznej decyzję, postanowienie lub jakiegokolwiek pismo procesowe organ będzie musiał dysponować zgodą strony lub innego uczestnika postępowania. Natomiast na każde żądanie strony lub innego uczestnika postępowania na organie będzie ciążył prawny obowiązek załatwiania spraw i stosowania doręczeń w drodze elektronicznej.

Analogiczna konstrukcja obowiązywać będzie w przypadku podań (wszelkich pism procesowych) pochodzących od stron i innych uczestników postępowania. Organy stosujące Kodeks postępowania administracyjnego będą miały obowiązek przyjmowania pism w formie elektronicznej, a jednocześnie od swobodnego wyboru strony (innego uczestnika postępowania) będzie zależeć, czy wniesie ona podanie w formie elektronicznej, czy w jednej z form tradycyjnych (na piśmie, faksem, telegraficznie, ustnie do protokołu).

Przyjmowanie podań i załatwianie spraw w formie elektronicznej będzie się odbywać zgodnie z rygorami znowelizowanej ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Oznacza to między innymi konieczność stosowania przez organy administracji systemów teleinformatycznych zgodnych z wymogami ustawy i przepisów wykonawczych, elektronicznych skrzynek podawczych, utworzenia kont eUPAP, wdrożenia cyfrowych podpisów systemowych eUPAP dla stron oraz bezpiecznych podpisów elektronicznych dla pracowników organu etc.

Wspomniane wyżej zmiany wejdą w życie z dniem 17 czerwca 2010 r.

Co to w praktyce oznacza dla szkół wyższych:

Zgodnie z art. 207 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio nie tylko do decyzji w sprawach przyjęcia na studia, ale również do wszystkich decyzji wydawanych przez organy uczelni w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów.

W takim też zakresie znajdować będą zastosowanie do szkół wyższych zmienione przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego o załatwianiu spraw drogą elektroniczną.

Oznacza to, że począwszy od 17 czerwca 2010 r. wszystkie szkoły wyższe będą zobowiązane:

- 1) zapewnić kandydatom na studia możliwość składania podań o przyjęcie na studia w formie elektronicznej (nie może to być wymóg narzucony przez uczelnię),**
- 2) zapewnić studentom i doktorantom możliwość składania w formie elektronicznej podań w sprawach, o których mowa w art. 207 ust. 1 i 4 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym (podobnie, jak w przypadku podań w sprawach o przyjęcie na studia nie może tu mieć miejsca odgórne narzucenie tej formy załatwiania spraw przez uczelnię);**
- 3) na żądanie kandydata na studia załatwić sprawę o przyjęcie na studia w drodze elektronicznej;**
- 4) na żądanie studenta lub doktoranta załatwić w drodze elektronicznej wskazaną przez niego sprawę indywidualną, o której mowa w art. 207 ust. 1 i 4 Prawa o szkolnictwie wyższym.**

Za indywidualną zgodą kandydata na studia, studenta lub doktoranta załatwianie jego spraw i przyjmowanie podań będzie się mogło odbywać w formie elektronicznej także z inicjatywy uczelni.

W przypadku publicznych szkół wyższych przyjmowanie podań i załatwianie spraw drogą elektroniczną będzie się odbywać zgodnie z wymogami znowelizowanej ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (art. 2 ustawy nowelizującej z 12 lutego 2010 r.). Wdrożenie przewidywanych ustawą rozwiązań technicznych i organizacyjnych powinno nastąpić w okresie zaledwie 3-miesięcznego *vacatio legis*, którego bieg rozpoczął się 16 marca 2010 r. Należy zatem założyć, że dla znacznej części, a być może większości uczelni publicznych termin ten okaże się niemożliwy do dotrzymania. To samo odnosi się do uczelni niepublicznych, z tym, że wyłączenie ich z podmiotowego zakresu stosowania ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (skądinąd celowe) w połączeniu z licznymi odesłaniami do tej ustawy w przepisach znowelizowanego Kodeksu postępowania administracyjnego, spowoduje dodatkowe wątpliwości interpretacyjne odnośnie zakresu i sposobu załatwiania przez organy uczelni niepublicznych w drodze elektronicznej spraw, o których mowa w art. 207 ust. 1 i 4 Prawa o szkolnictwie wyższym.

Wdrożenie przewidzianych ustawą o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne rozwiązań technicznych i organizacyjnych wymaga bezzwłocznego wyasygnowania na ten cel odpowiednich środków finansowych z budżetu uczelni. Należy zatem zwrócić uwagę, że przepisy umożliwiające ubieganie się przez uczelnie publiczne o osobne środki finansowe na ten cel (art. 12 w zw. z art. 2 ustawy) wejdą w życie w tym samym dniu co pozostałe przepisy ustawy. Oznacza to, że w okresie przeznaczonym na dostosowanie się do wymogów ustawy publiczne szkoły wyższe nie będą mogły ubiegać się o dofinansowanie nałożonych na nie zadań. Uczelnie niepubliczne nie będą mogły w ogóle starać się o wspomniane środki.

W pierwszym okresie od wejścia w życie ustawy zmieniającej poważnym problemem może się okazać brak przepisów wykonawczych przewidzianych w art. 16 ust. 3, art. 18 i art. 19 ust. 3 znowelizowanej ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. W przepisach przejściowych (art. 14 ustawy zmieniającej) przewidziano co prawda czasowe (do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych, jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji) utrzymanie w mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych do ustawy z 17 lutego 2005 r. Wśród utrzymanych przejściowo w mocy przepisów wykonawczych zabrakło jednak rozporządzenia

wydanego na podstawie uchylonego ustawą zmieniającą art. 39¹ § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, co należy uznać za błąd ustawodawcy.

Dodatkowe wątpliwości interpretacyjne nasuwać się będą przy stosowaniu zmienionych przepisów przez uczelnie niepubliczne. Tytułem przykładu można przytoczyć poniższe wątpliwości:

1. Czy art. 2 ust. 2 ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne będzie znajdował zastosowanie do uczelni niepublicznych? Innymi słowy, czy są one zobowiązane do stosowania systemów teleinformatycznych spełniających minimalne wymagania dla takich systemów określone ustawą, zapewniających interoperacyjność systemów na zasadach określonych w Krajowych Ramach Interoperacyjności oraz spełniających wymóg równego traktowania rozwiązań informatycznych (art. 2 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 2 pkt 1 ustawy)?
2. Czy uczelnie niepubliczne zostaną w jakiś sposób objęte zakresem stosowania elektronicznej platformy usług administracji publicznej? Literalne brzmienie przepisów zdaje się wykluczać taką możliwość. Oznaczałoby to, że studenci i doktoranci uczelni niepublicznych oraz kandydaci ubiegający się o przyjęcie na studia w uczelniach niepublicznych pozbawieni będą możliwości korzystania z istotnego udogodnienia jakim będzie w przyszłości podpis cyfrowy ePUAP. Jeśli przyjąć ponadto, że do uczelni niepublicznych nie będzie znajdował zastosowania art. 20a ust. 2 ustawy (no właśnie, czy będzie?), skutkowałoby to koniecznością posługiwania się przez kandydatów na studia, studentów i doktorantów uczelni niepublicznych we wszelkich kontaktach z e-administracją uczelni kwalifikowanym certyfikatem w rozumieniu ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym, co byłoby rozwiązaniem wysoce dyskryminującym.
3. Podobne wątpliwość nasuwają się odnośnie objęcia uczelni niepublicznych i ich studentów centralnym repozytorium.

II. Ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw nie wiąże się natomiast w żaden sposób z zagadnieniem sposobu udostępniania studentom studiów odpłatnych zmieniających się w czasie studiów ogólnych warunków umów i regulaminów określających należne opłaty za studia (także w przypadku, gdy uczelnia posługiwałaby się wzorcem umownym w postaci elektronicznej).